

Land Art och landskap

- en studie av tre Land Art-projekt och deras förhållande till landskapet.

Examensarbete EX0435 av Mikael Johansson
vid institutionen för stad och land SLU,
Uppsala 2011

Examensarbete EX0435

Land Art och landskap

– en studie av tre Land art projekt och
deras förhållande till landskapet.

Examensarbete för yrkesexamen på landskapsarkitektprogrammet 200p

EX 0435 Självständigt arbete i landskapsarkitektur E, 30 hp

© Mikael Johansson, e-post: mikael_johansson@hotmail.se

Titel på svenska: Land Art och landskap

Title in English: Land Art and landscape

Handledare: Ylva Dahlman, institutionen för stad och land

Examinator: Thorbjörn Andersson, institutionen för stad och land

Biträdande examinator: Gustav Jarlöv, White Arkitekter

Alla fotografier: Mikael Johansson

Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se>

Tack till Ylva, Anders, Sam och Fredrik som har peppat och stöttat mig under arbetets gång. Målet var ju aldrig tydligt när jag tittade själv. Tack till Jonas Berglund, Anders Morsén, Thorbjörn Andersson och Cecilia Jarlöv för de fina samtalen.

Mikael Johansson, Stockholm 2009-05-15

Innehållsförteckning

Sida

/Sammanfattning	6
/Abstract	7
/Bakgrund	8
/Syfte_mål	8
/Metod	9
//Litteraturstudie	9
//Samtal	9
//Resan	9
//Utveckling av verktyg	9
//Fotografering	9
//Filmen	10
//Texterna	10
//De Marias, Holts och Smithsons texter	10
//Utställningen	10
/Vad är Land Art -Intro	12-13
/The Lightning Field	14-23
//Karta -The Lightning Field	16
//Teknisk Info	17
//The Lightning Field och jag	18-23
/Sun Tunnels	24-33
//Karta -Sun Tunnels	26
//Teknisk Info	27
//Sun Tunnels och jag	28-33
/Spiral Jetty	34-41
//Karta- Spiral Jetty	36
//Teknisk Info	37
//Spiral Jetty och jag	38-41
/Fyra samtal om Land Art och landskapsarkitektur	42-46
/Diskussion	47-48
/Slutsats	49
/Referenser	50

Sammanfattning

Mitt syfte med det här examensarbetet har varit att förstå och beskriva relationen mellan Land Art och landskapet.

Men också att förstå sambanden mellan Land Art och Landskapsarkitektur. Båda förhåller sig till landskapet på något sätt oavsett om det är till stadslandskapet eller naturlandskapet.

Land Art är en konströrelse som startade i slutet av 60-talet, vilka kopplingar finns till dagens landskapsarkitektur? Kan man lära sig något av konstnärernas sätt att förhålla sig till landskapet?

I den här undersökningen har jag också testat några verktyg med vilka jag närmast mig landskapet.

Sommaren 2008 reste jag runt i USA under en månad och besökte då tre klassiska Land Art-projekt: Lightning Field i New Mexico, av Walter De Maria, Sun Tunnels i Utah, av Nancy Holt och Spiral Jetty, också i Utah, av Robert Smithson.

Platserna besöktes mellan en halv dag och ett dygn och beskrevs och analyserades med text och fotografier.

Att besöka de här platserna har varit helt avgörande för mitt examensarbete och kommer att påverka mitt framtida arbete som landskapsarkitekt. Arbetsmetoden har funnits som en tanke hos mig länge, då framförallt att analysera eller beskriva ett landskap med bilder. Men det är först i det här arbetet som jag börjat testa det på riktigt.

Jag använder fotograferandet som ett sätt att beskriva eller analysera landskapet och det är på ett sätt mitt Claude glas, mitt sätt att fånga landskapets essens i bilder. Fotografi är intressant för att vi är vana att läsa bilder i vår vardag och arbetet.

Mina texter är mycket enkelt skrivna men de har varit ett viktigt arbetsredskap då de har bevarat sånt som man annars kanske inte minns. Färg, ljud, lukt, tid och temperaturen men framför allt mina intryck är viktiga.

Man kan också på ett annat sätt reflektera över sin upplevelse när man månader senare läser igenom texterna. Mina texter kändes ännu mera relevanta när jag senare läste De Marias, Holts och Smithsons texter. I sina texter kopplar de ihop landskapet med

skulpturen och gör upplevelsen för betraktaren starkare med den kunskapen.

Samtalen med Jonas, Anders, Thorbjörn och Cissi har öppnat för andra ingångar till ämnet än jag ursprungligen trodde. Samtalen var viktigt för att landa en konströrelse från slutet av 60-talet i min landskapsarkitekt-värld våren 2009. Jag ser att den är lika aktuell nu som då på många sätt.

Vi är fortfarande människor som upplever landskap.

Landskapsarkitektur och Land Art har på samma grundelement, men förhåller sig inte till landskapet på samma sätt. Det finns saker att lära sig från Land Art, exempelvis hur konstnärerna utvidgade sin egen disciplin och hittade en personlig ingång till hur de skulle förhålla sig till landskapet. Konstnärerna skapade en spänning mellan det subtila, tidsbundna och det storskaliga landskapet. Samtidigt skapade de ett spänningsfält mellan staden och det isolerade landskapet som de arbetar med.

Landskapsarkitekturen har oftast en social aspekt på landskapet genom möten mellan människor. Genom att skapa en relation och närvaro till omgivande landskap gör man landskapsarkitekturen mer nyansrik. Det finns alltid ett landskap att förhålla sig till, oavsett om det är ett stadslandskap eller naturlandskap. Det behövs en landskapsarkitektur som skapar närvaro, upplevelser med kroppens sinnen. Allt för mycket i staden ropar på vår uppmärksamhet vilket påverkar vår närvaro på ett negativt sätt.

Det är en stor utmaning att skapa närvaro i staden.

Nyckelord: Land Art, landskap, upplevelse, Nancy Holt, Sun Tunnels, Robert Smithson, Spiral Jetty, Walter De Maria, The Lightning Field, Fotografi

Abstract.

My purpose with this thesis has been to study the intersection between Landscape architecture and Land Art. They both relate to the landscape in some way whether it is to the urban landscape or the natural landscape.

What tangent points are there between these two subjects, and can you learn something of the artists approach to the landscape?

Land Art is an art movement that began in the late 60's, what links are there to the current landscape?

Last summer, I travelled around the U.S. for a month and visited the three classic Land Art projects. Lightning Field in New Mexico, by Walter De Maria, Sun Tunnels in Utah, by Nancy Holt and the Spiral Jetty, also in Utah, by Robert Smithson. The sites were visited from half a day up to 24 hours and was described and analyzed with text and photographs.

To visit these sites has been crucial for my thesis and will affect my future work as a landscape architect. The use of the method has been a thought of mine for a long time, particularly to analyze or describe a landscape with images. But it is only in this work that I started to test it for real.

I use photography as a way to describe or analyze the landscape and it's in one way it's my Claude glass, my way to catch the essence of the landscape in images.

Photography is interesting because we are used to read pictures in our daily lives and work.

My texts are written in a simple way but somehow they have been an important tool as they have preserved things that are otherwise easy to forget.

Colour, sound, smell, time and temperature, but above all, my impressions are important.

It is also a way to remember and reflect of ones experience months later when you read the text.

They feel even more relevant when I later read De Maria, Holt and Smithsons texts. They are linking the landscape and sculpture together in their texts and make the experience for the spectator stronger with that knowledge.

The interviews with Jonas, Anders, Thorbjörn and Cecilia has been very interesting and opened for other inputs to the subject than I originally thought. It was important for me to be able to land an art movement from the late 60's in my landscape architecture world 2009 and to see that it is still important now in many ways.

We are still people who experience the landscapes.

In some way landscape and Land Art has the same basic elements, but does not relate to the landscape in the same way.

I think there are things to learn from Land Art. How the artists expanded their own discipline and found a personal input in how to relate to the landscape and also a curiosity and presence in the landscape. To create a tension between the subtle, time-bound and the large-scale landscape. A Tension between the city and the isolated landscape.

Landscape architecture has often a social aspect to the landscape, interactions between people. By creating a relationship and presence to the surrounding landscape, you make the landscape more colourful.

There is always a landscape to relate to whether it's a cityscape or landscape.

We need a landscapearchitecture that creates presence, experiences with our body's senses. Too much of the city is calling for our attention, which affects our presence in a negative way.

It is an even greater challenge to create presence in the city.

Bakgrund

Första gången jag hörde talas om "The Lightning Field" av Walter de Maria, var i någon arkitekturtidsskrift på skolan i början av utbildningen. Jag blev fascinerad av de dramatiska bilderna där blixtar slog ner i smala stolpar ute på ett stort fält. Senare höll Thorbjörn Andersson en föreläsning om Land Art. Han berättade om The Lightning Field och Rhoden Crater, två projekt där upplevelsen sträckte sig över ett dygn och där besökarantalet var begränsat. Detta berättar om en föränderlighet och något tidsbegränsat kopplat till projektet.

På landskapsarkitektprogrammet talar man om förändringen över dygnet i termerna dag och natt, och över året, sommar, höst vinter och vår. Om man börjar fundera på hur man själv påverkas över dygnet, spöregnet på morgonen och solen som bryter igenom molnen framåt kvällen, hur världen förändras från svart till vit, så inser man att dygnet är mer nyanserat än bara dag och natt.

I litteraturen har jag hittat liknande tankar hos andra Land Art-konstnärer. Då framför allt hos sådana som verkar och har verkat i USA. Den röda tråden handlar om Land Art-objektets förhållande till landskapet och hur man använder sig av det subtila i landskapet. Det vill säga vädret, ljuset och förändringen över tiden. En slags känslighet inför naturen. Det är lite som landskapets poesi, det som målare, poeter, författare och musiker har försökt beskriva under alla tider.

Under året 2006-07 studerade jag i Köpenhamn och kom då i kontakt med ett danskt landskapsarkitektkontor som heter SLA, (www.sla.dk). De arbetar med det danska klimatet som en del i gestaltningen och som en slags förändringsfaktor, där vädrets växlingar förändrar upplevelsen av platsen över tiden. Ett exempel är reliefer i markbeläggningen som samlar upp regnvatten och speglar sin omgivning tills vattnet har dunstat bort. Men de är också inspirerade av fenomen i naturen som de skapar på konstgjort vis, till exempel dimma och fågelljud ur brunnar.

Landskapsarkitekter har alltid varit inspirerade av olika fenomen i naturen och landskapet. Land Art skapades av konstnärer i slutet av 60-talet och under 70-talet, på tillsynes otillgängliga platser långt från staden.

Platser inte många skulle besöka om det inte var för dessa Land Art-objekt. Både Land Art-konstnärer och landskapsarkitekter förhåller sig till det omgivande landskapet på något sätt.

Vilka beröringspunkter finns mellan landskapsarkitektur och Land Art? Har Land Art varit viktig för landskapsarkitekturen? På vilket sätt?

Syfte/mål

Att förstå och beskriva relationen mellan landskapet och Land Art-objekt.

Att förstå sambanden Land Art och landskapsarkitektur.

Att få ett bättre verktyg att beskriva och analysera landskapet

Metod

Litteraturstudier

- Genom litteraturstudier har jag försökt hitta tankarna bakom de projekt som studerats och hur konstnärerna har jobbat med samspelet mellan landskap och objekt.
- Få en förståelse för vad Land Art är och hur konströrelsen uppstod.
- Genom litteraturstudier får jag även en bakgrund och kan lättare föra ett resonemang kring Land Art och landskapsarkitektur i mina samtal med landskapsarkitekter. Referenssystem enligt Vancouvermodellen.

Samtal

- Samtal/Intervjuer med verksamma landskapsarkitekter om deras förhållande till Land art. På vilket sätt har de blivit påverkade/inspirerade av Land art? Vilka tankar har de kring kopplingen Land Art-landskapsarkitektur?

Jag har träffat fyra landskapsarkitekter som jag har valt ut för att de på olika sätt har en koppling till Land Art. Några har besökt projekt i USA, andra har jobbat nära det fältet och andra har studerat och föreläser om Land Art-rörelsen. De är alla professionella landskapsarkitekter med många år i branschen. Tillsammans med dem hoppades jag kunna hitta de punkter där Land Art och landskapsarkitekturen tangerar varandra. Samtalen har varit väldigt intressanta och öppnat för andra ingångar till ämnet än jag trodde. Samtalen är mitt försök att koppla ihop en konströrelse med en nutida landskapsarkitektur. De delar av samtalen som är relevanta för min frågeställning finns med som en egen del i rapporten.

Resan

Att besöka de här platserna har varit helt avgörande för mitt examensarbete och kommer att påverka mitt framtida arbete som landskapsarkitekt. Jag har på plats studerat tre Land Art-projekt; The Lightning Field, Sun Tunnels och Spiral Jetty och med hjälp av kamera och text analyserat objektens koppling till landskapet och

dess nyanser genom ett betraktarperspektiv.

The Lightning Field besöktes och observerades under 24 timmar. Spiral Jetty och Sun Tunnels besöktes under en dag, från eftermiddag till efter solnedgång.

Utveckling av verktyg

En viktig del i mitt examensprojekt har varit att undersöka ett antal verktyg som jag kan förfinas och använda i mitt framtida arbete som landskapsarkitekt.

Fotografering

Arbetsmetoden har funnits som en tanke länge, då framförallt att analysera eller beskriva ett landskap med bilder. Men det är först i det här arbetet som jag börjat testa det på riktigt. Fotografiet är intressant för att man kan använda det på olika sätt och vi är vana att relatera till bilder via olika medier. Det är ett sätt att beskriva den tiden vi lever i. I mitt fall används fotografiet för att beskriva ett förhållande mellan objektet och landskapet men säger också något om hur de tänkte då, kopplat till min upplevelse många år senare.

När jag Samtalade med Jonas Berglund så berättade han om Claude glaset. Den franske målaren Claude Lorrain använde ett sepiatonat glas för att se eller avbilda landskapet. Ett sätt att koncentrera eller rama in landskapet i en bild. Lite på samma sätt har jag använt fotografiet, ett sätt att försöka fånga landskapets essens i bilder.

Fotografier har på många sätt också varit viktiga för Land Art konstnärerna då deras verk ofta utförts på svårtillgängliga platser. Robert Smithsons Spiral Jetty fanns endast att se på fotografier och på film under många år eftersom den har legat under vatten större delen av tiden(3). Walter de Maria har uttalat att Lightning Field inte helt går att återge genom fotografier(1). Med de bilder som fanns med

i Artforum mars 1980 odlas en myt om projektet som fått människor att drömma om att besöka den ödsliga platsen i New Mexico. Innan man åker till Lightning Field får man till och med skriva på ett papper där man lovar att inte fotografera fältet. Det är kanske för att inte exploatera upplevelsen, men också för att upplevelsen kräver en närvaro som inte kan upplevas genom en kamera. Jag har valt att bryta mot detta förbud för att testa kameran som ett verktyg för att undersöka landskapet och objektet.

Stig L Andersson sa en gång(fritt översatt): Landskapsarkitektur är inte EN bild utan en sekvens av bilder. Min tolkning är att han menar att Landskapsarkitekturen inte är statisk och för att ge den rättvisa måste man se en sekvens av bilder. Jag har försökt att jobba så med fotografieringen i det här projektet. Genom att vara på platsen länge har jag sett landskapets förändring över tiden. Många av mina foton är tagna i sekvenser för att fånga en rörelse eller förändring i ljuset. Jag har också använt bilden för att beskriva ett rumsligt sammanhang. Genom att sätta ihop två bilder, så kan jag både visa på en kort sekvens och ett slags rumsligt sammanhang eller ibland en motsats. Jag har jobbat ganska fritt med bilderna för att undersöka på vilka sätt de kan användas.

Fotografen Andreas Gurskys landskapsfoton och hans sätt att sätta ihop två bilder har inspirerat mig mycket.

Filmen

Filmen består av bildfragment från resan till och från dessa platser. En resa i en stor skala. Stora berg, stora städer, stora hav, stora bilar och storskaliga landskap. Resandet kändes som en viktig del i upplevelsen. Den säger något om landet, om Land Art projekten och om de landskap som de är en del av och kanske säger den något om människan.

Inspirationen till att göra en film kommer till stor del från Smithsons film om Spiral Jetty.

Texterna

De beskrivningar jag läst av Land Art-artisterna säger väldigt mycket om hur de ser på och arbetat med landskapet. Texten blir en viktig ingång till projektet. Mina texter är mycket enkelt skrivna men på något sätt har de varit ett viktigt arbetsredskap då de har försökt beskriva

sånt som man annars kanske inte minns. Färger, ljud, lukt och de små förändringarna. Man kan också på ett annat sätt reflektera över sin upplevelse när man månader senare läser igenom texterna. Mina texter blir också min ingång till landskapet, hur jag ser på det och förhåller mig till det.

De Marias, Holts och Smithsons texter

Jag har fritt låtit mig inspirerats av Robert Smithsons sätt att arbeta. Texten Spiral Jetty är en av tre delar i projektet tillsammans med filmen och den fysiska Spiral jetty. Där beskriver han sitt sökande efter plats och hur ideén om Spiral Jetty kom som en uppenbarelse från landskapet vid Great Salt Lake(7). Smithsons konst och texter ligger väldigt nära varandra. I vissa fall en interaktion mellan bilder och text. I Spiral Jetty integreras texten och blir en del i konstverket tillsammans med filmen och skulpturen. Medan i några av Non-site projekten blir texten ett konstverk i sig. Texterna är en väsentlig del i Smithsons konstnärskap(6).

Mina texter om de olika projekten, filmen som binder ihop historien och till slut utställningen med fotografierna blir på något sätt blir mitt "Spiral Jetty", ett projekt i tre delar.

Sättet konstnärerna själva beskriver sina projekt och det landskap de jobbar med säger mycket om den inställning och synsätt de har. Jag har velat bevara den äktheten och har därför valt att inte översätta deras beskrivningar utan plockat ut och använt dem som poetiska stycken på ett friare sätt. De spelar samtidigt mot min egen text och kan läsas in som en del i den, som en text till bilderna eller som självständiga textstycken.

Utställningen

Mitt examensprojekt presenteras även som en utställning i ämnet landskapsarkitektur. Utställningen kommer att visas på Internet på adressen <http://uesa.blogg.se> under en tid. Walter de Maria skrev; "Isolation is the essens of Land Art"(1), och kanske är det den mest isolerade platsen vi är på i vår vardag. Ensamma vid datorn men uppkopplade mot världen.

Vad är Land Art?

Kort intro.

Land Art är en konströrelse som uppstod i slutet av 60-talet i USA.

Begreppet Land Art används snarare för att samla en mängd olika konstnärer och projekt än för att försöka beskriva enskilda objekt. Andra namn som används är "Environmental art", "Ecological art" och "Earthworks" (2)

Land Art-konstnärerna arbetar med skulpturer ute i landskapet och ofta med de material som finns där. De är skulpturer i landskapet samtidigt som de är en del av själva landskapet.(3)

"most of these works are inextricably bound to their sites and takes as a large part of their content a relationship with the specific characteristics of their particular surroundings" (3)

"Earthworks" var namnet på en utställning på Dwan Gallery i New York oktober 1968. Robert Smithson och tretton mer eller mindre kända konstnärer ställde ut storskaliga utomhuskonstverk, som till största delen fanns representerade som bilder. Utställningen utmanade den konventionella uppfattningen om vad gallerier och konstsamlingar är. Konstnärerna demonstrerade sin intension genom att flytta konsten utanför galleriet och studion. Earthworks är också namnet på en Science fiction bok av Brian W Aldis. Den handlar om en framtid där jord har blivit en värdefull vara. Utställningen var på så sätt också en kommentar till landets hälsa och framtid.(4)

Walter De Maria föddes 1953 i Albany, Kalifornien. De Maria är förknippad med minimalism, konceptualism, Land Art och installationskonst sedan 60-talet. Hans skulpturer och objekt möter ofta betraktarens basala uppfattning av livet och konsten. Han skapar spänning mellan lugn och oro, matematisk ordning och kaos. Hans största och mest kända verk är The Lightning Field (1977) i New Mexico. Andra verk är New York Earth Room (1977) och Broken Kilometer, New York (1977) De Maria deltog i "Earthworks" 1968 och det var hans första gruppställning. Han har även haft en separatutställning på Moderna museet i Stockholm 1989.(4)

"Isolation is the essence of Land Art."(1)

Nancy Holt föddes 1938 i Worcester, Massachusetts. Hon bodde och jobbade i New York 1960-1995 innan hon flyttade till Galestee, New Mexico där hon bor idag. Holt har arbetat med många olika medier som filmer, installationer och platsspecifika skulpturer. Hennes skulpturer handlar ofta om perception, ekologi, skala och rum och har en koppling till den specifika platsens historia, fysiologi och topografi. Skulpturerna omsluter betraktaren men genom öppningar och tunnlar skapas en känsla av rummets expansion. Mönster av solens och månens ljus, astronomiska linjer och vattenspeglingar är ofta viktiga delar i hennes skulpturer. Holts mest kända Land Art skulptur är Sun Tunnels i Great Basin Desert, Utah. (4) Hon har också jobbat med mer publika platser i staden som Dark Star Park i Rosslyn, Virginia. (3)

"Time is not just a mental concept or a mathematical abstraction in Utah's Great Basin Desert. Time takes on a physical presence. The rocks in the distance are ageless; they have been deposited in layers over hundreds of thousands of years" (5)

Robert Smithson föddes 1938 i Rutherford, New Jersey och dog 20 juli 1973 i Amarillo, Texas. Smithson målade fram till 1964 då han övergick till att arbeta med skulptur och texter. Hans tidiga skulpturer har ett nära släktskap med minimalismen. I många av projekten använde han speglar för att leka med illusionen av rummet. Från 1966 började Smithson besöka industriella och urbana platser i New Jersey. Hans serier med Non-Site projekt markerade hans inblandning i Land Art, den rörelse som han blev en av huvudpersonerna i. Smithsons mest kända verk är Spiral Jetty, vid Great Salt Lake, Utah som han skapade 1970. Smithson hade en tanke om att återställa gruv- och industrimark med konst. Han skrev till olika gruvföretag och erbjud sina tjänster, men det var bara Spiral Hill i Emmen, Holland som han fick genomslag för sin idé. Robert Smithson dog 20 juli 1973 när han studerade sitt projekt Amarillo Ramp från luften och planet kraschade.(4)

"Well, I can't really work in towns. I have to work in the outskirts or in the fringe areas, in the backwater, The real estate too in the towns is too expensive. So that it's practical, actually, to go out to wasteland areas whether they're natural or manmade and reconvert those into situations. The Salt Lake piece is right near a disused oil drilling operation and the whole northern part of the lake is completely useless.

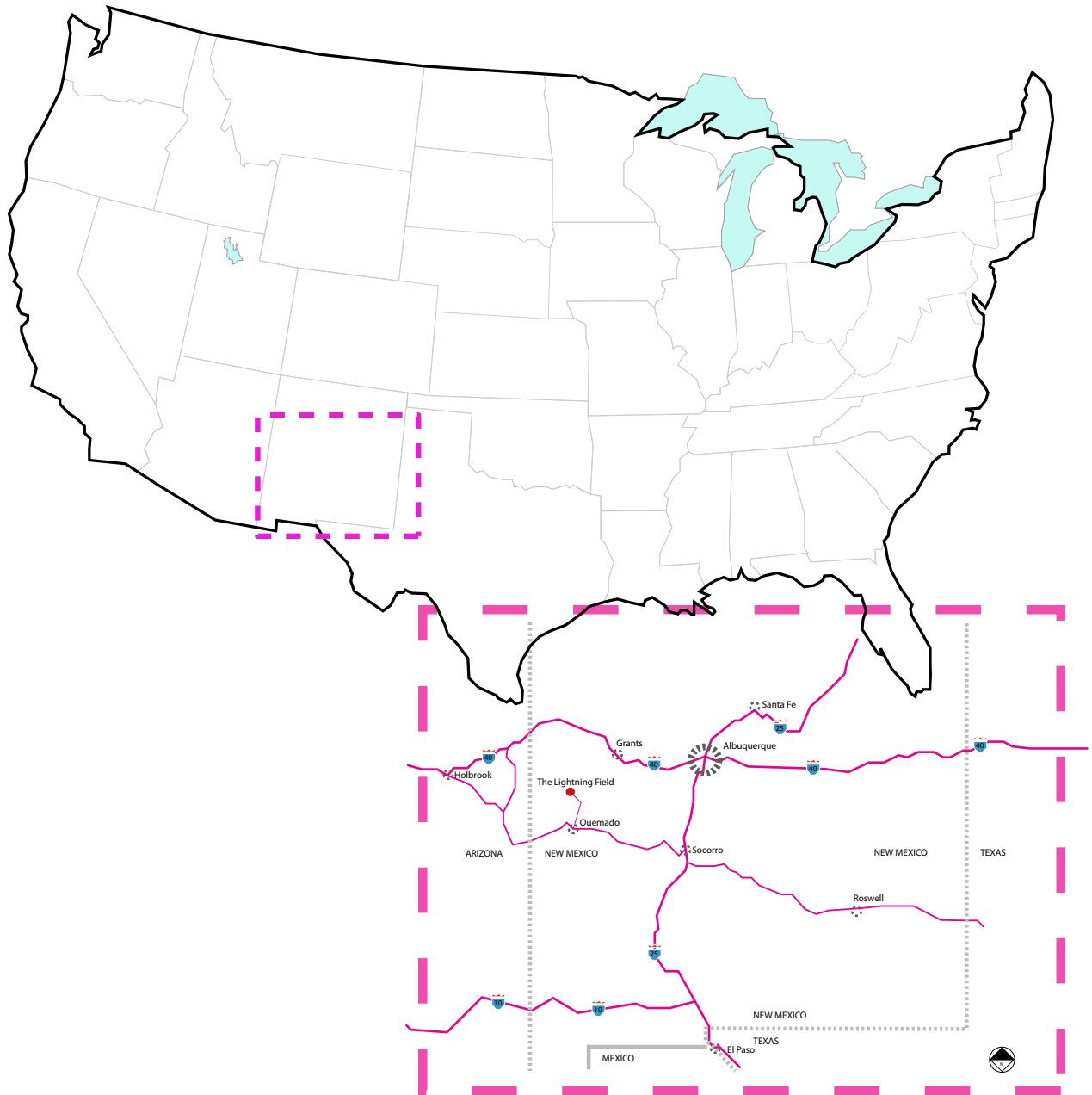
I'm interested in bringing a landscape with low profile up, rather than bringing one with high profile down." (6)

The Lightning Field
Walter De Maria

The Lightning Field
Karta
Quemado, New Mexico, USA

The Lightning Field

Teknisk info

Namn: The Lightning Field
Plats: Nordväst om Quemado, centrala New Mexico, USA
Platsen ligger 2196 m.ö.h
Klimatet är semi-arid och årsnederbörden är 28 cm

The Lightning Field mäter 1 mile x 1km

400 stolpar av polerat stål står i ett rektangulärt raster.

16 stolpar bred i nord-sydlig riktning och 25 stolpar lång i öst-västlig riktning.

Avståndet mellan stolparna är 67 m och på diagonalen 95 m.

Stolparnas betongfundament ligger 30 cm under jordytan och är 31,5 cm i diameter och 91,5 cm djupt. Studier visar att stolparna ska klara en vind på 176 km/h

Stolpen har en yttre diameter på 5 cm.

Alla stolparna är individuella i längd beroende på terrängen.

Medellängden på stolparna är 627 cm
Den kortaste stolpen är 458 cm
Den längsta stolpen är 815 cm

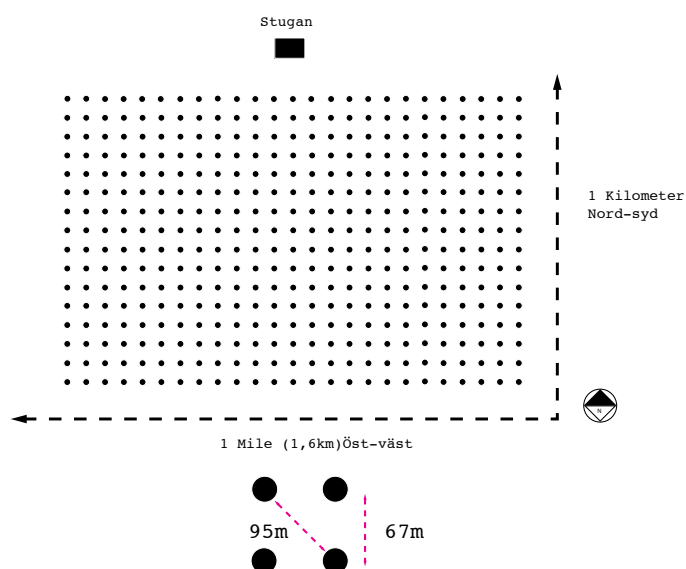
Alla stolpar är parallella och avståndet mellan dem har en skillnad på max 0,5 cm.

Alla mätningar som har med fundamentets placering, installationsproceduren och stolparnas placering i linje har trippelkollats.

Stolparnas spetsar ska vara på så exakt höjd att de tillsammans skulle kunna hålla en glasskiva.

Stugan ligger 183 meter från fältets nordliga del.

(1)

The Lightning Field och jag

Vaknar i Socorro, New Mexico och åker mot Quemado. Vägen går upp i bergen och vi rör oss från platå till platå. Hela tiden har vi bergen runt oss i horisonten. Det ligger ett oväder där och väntar och jag drömmer om blixtar till kvällen.

Byn Quemado består av ett fåtal hus på var sida om den väg vi kommer på. Jag dricker iste på ett café och är spänd av förväntan.

Har drömt om The Lightning Field länge.

Vi kör upp i bergen på vägar som blir mindre och mindre.

Buskarna blir högre och tätare och marken böljande.

Sakta förändras landskapet och planar ut ju närmare vi kommer.

I horisonten platta bergsryggar som blå skuggor.

The Lightning field, New Mexico

8/7 2008 kl16.28

Plötsligt anar jag tunna grå linjer mot marken när vi närmar oss lite ovanifrån. En tanke slår mig när jag sitter i bilen. Att upplevelsen startar redan på vägen dit.

Det här är vindens plats och den susar genom väggarna i stugan. Det är svalt här inne och jag studerar fältet genom fönstret. Lämnar skuggan och går ut i det starka solljuset. Små kaniner springer runt stugan och gömmer sig under altanen när jag kommer nära.

Jag vandrar från stolpe till stolpe och försöker få en uppfattning om omgivningen. Marken är torr och brunröd och jag ser spår efter dem som varit här innan. Det har regnat lite. Marken är täckt av låga växter, gräs, kaktusar och buskar.

Flugorna surrar och vinden prasslar i växtligheten. Jag hör inga andra ljud. Det luktar varm jord och gräs.

Soldallret bryter linjen mellan den torra marken och de blått tonade bergen i bakgrunden. Det är ett vidsträckt landskap.

På avstånd anar man dem bara. De smala stål Stolparna som på något sätt ser ut att koppla landskapet med himlen. De närmsta framträder bättre. Jag kan omsluta stolpen med en hand. Stålytan återspeglar mig inte, en textur som skapar en diffus bild men som reflekterar ljuset. Formen ger minimalt vindmotstånd.

När jag rör mig runt på fältet förändras stolparna visuellt. Ibland upplever jag dem som en rak linje och ibland får jag en känsla av att de står fritt placerade. När jag kommer närmare glider de ifrån varandra som om de blivit upptäckta och delar på sig.

"The states of California, Nevada, Utah, Arizona and Texas were searched by truck over a five-year period before the location in New Mexico was selected." (1)

"The land is not the setting for the work but a part of the work." (1)

"The climate is semi-arid; 11 inches (28 cm) of rain is the yearly average." (1)

"Desirable qualities of the location included flatness, high lightning activity and isolation. " (1)

"During the mid-portion of the day seventy to ninety percent of the poles become virtually invisible due to the high angle of the sun." (1)

"Because the sky-ground relationship is central to the work, viewing The Lightning Field from the air is of no value." (1)

Vi har kommit upp på platån
strax före Quemado och vägen kantas av oväder.
Man kan ta på spänningen i bilen.

15.21_Stolparna är nästintill osynliga i det skarpa ljuset.
De närmaste stolparna syns tydligt men längre bort försvinner de.

15.35_Det är varmt och flugorna surrar.
Försöker få en uppfattning av fältet.
Mitt på dagen är 70-90% av stolparna nästintill osynliga på grund av solljusets vinkel
(1)

Det är ett märkligt optiskt fenomen.
Jag rör mig försiktigt. Vad är det här för plats? Får jag vara här ute på fältet?
Det är varmt, himlen är blå med lätta moln.

Det verkar som att stolparna har blivit fler sedan vi kom. Ljuset har blivit svagare och de framträder bättre mot horisonten.

Jag hör muller och molnen är mörkare. Landskapets färger är fantastiska. Brunt, grönt, gult, guld, grått och silver. När jag ser ett oväder dra förbi vid sidan av förstår jag hur viktigt det omgivande landskapet är.

Det är ett oväderstätt område och jag inser min utsatthet. Man är verkligen utsatt där ute på fältet. På så sätt blir stugan också en del av installationen. Jag försöker fotografera blixtrarna från det avlägsna ovädet. Det är omöjligt och på något sätt känns det skönt att det är så långt borta.

Regnet hänger under molnen som en ridå. Molnen som rullar mot oss är blålila och arga. Det mullrar fortfarande försiktigt. De första dropparna faller mot mig. Ovädet är plötsligt nära.

Det spöregnar nu. Dropparna slår hårt mot den torra marken och skapar stora pölar. Blixtrarna gör himmelen vit och mullret är öronbedövande. Jag står halvvägs inne i stugan och halvvägs ute på den övertäckta delen av verandan. Jag försöker fotografera med händerna för öronen och möter min rädsla.

Bergen i horisonten är borta. Stolparna är som svarta linjer mot den disiga himlen. Det blixtrar och mullrar i samma sekund. Blixtrarna framträder inte så tydligt mot den vita himlen. Jag underskattar inte blixtrarnas kraft. Ovädet drar snabbt över fältet.

Jag sätter på mig varma kläder för regnet har gjort luften kall och rå.

Senare när ovädet dragit förbi och solen är närmare horisonten börjar stolparna att glöda och senare brinner hela fältet av solljuset. Ljuset skiftar och blir till ett streck borta vid bergen och sköljer sedan över oss igen. Skiftnin-garna i ljuset går snabbare nu än på da-gen. Om jag blinkar jag missar jag något. Håller ögonen öppna.

Jag springer ut på det brinnande fältet för att få vara en del av det och få känna ljuset mot mitt ansikte.

Den förut så torra marken är nu genomdränkt. Jag ser en spegling av en stolpe mot himmelen i en vattenpöl.

"Isolation is the essence of Land Art."
(1)

"There are approximatley sixty days per year when thunder and lightning activ-ity can be witnessed from The Lightning Field." (1)

"The cabin serves as a shelter during ex-treme weatherconditions." (1)

"On very rare occasions when there is a strong electrical current in the air, a glow known as "St. Elmo's Fire" may be emitted from the tips of the poles." (1)

"The period of primary lightning activity is from late May through early September. There are approximatley sixty days per year when thunder and lightning activ-ity can be witnessed from The Lightning Field." (1)

"Only after a lightning strike has ad-vanced to an area of about 200-feet (61 cm) above the Lightning Field can it sense the poles." (1)

"It is intended that the work be viewed alone, or in the company of a very small number of people, over at least a twenty-four-hour period." (1)

"The primary experience takes place within The Lightning Field." (1)

17.16_Regnet hänger under molnen.
Några minuter senare så drog det över The Lightning Field och dropparna föll tungt mot marken.

19.30_Stolparna är gjorda av polerat stål och reflekterar ljuset.
Jag ser mig själv som ett mörkt streck på den reflekterande ytan.
Det är efter regnet och marken är mjuk.
Färgerna framträder starkare.
Jag hör fortfarande åskan.

20.13_Solen har gått i moln men ljuset ligger kvar som ett streck i horisonten.
Några sekunder senare drar ljuset över fältet och får det att brinna.
Stolparna syns tydligare nu.

När de fyrahundra stolparna glöder i solen är förändringen från förmiddagen total. Från att jag bara anade dem i det starka förmiddagsljuset till en total upplevelse av alla fyrahundra samtidigt. Det är först nu jag förstår verkets storhet och betydelsen av tiden. Storheten består av valet av plats och utplaceringen av de smala polerade stålstolparna. Genom att ge platsen tid har jag fått uppleva alla skepnader den haft under dagen. Jag tänker att det måste vara världens vackraste solnedgång. Daniel vandrar runt på fältet med en röd t-shirt. Han glöder också. Det är första gången jag ser en människa ute på fältet i relation till alla de fyra hundra stolparna. Som att se sig själv utifrån och jag förstår hur liten man är där ute. När solen gått ner fortsätter stolparna att lysa och under den blå timmen lyser de fortfarande som guld mot den blå himlen. De fortsätter lysa långt efter det har blivit mörkt. Jag vandrar runt i mörkret och funderar på hur fältet ser ut i morgonljuset. Kan det mäta sig med det jag just sett? Jag hör en coyote i natten. I horisonten kommer ett nytt oväder. Man ser bara blixtrarna, inga ljud.

Jag vaknar strax innan solen går upp. Dricker kaffe och försöker vakna till liv. Stolparna börjar sakta lysa och plötsligt glöder de till innan solen går i moln. Morgonens ljus är blekt och kallt, luften är svalare. Vi vandrar runt på fältet och ser gårdagens ljusspel baklänges. Men utan att det blir samma sak. Det glödande ljuset blir svagare och senare när solen står högre syns stolparna som vita streck. Vissa syns tydligt medan andra försvinner mot bakgrunden.

"The light is as important as the lightning." (1)

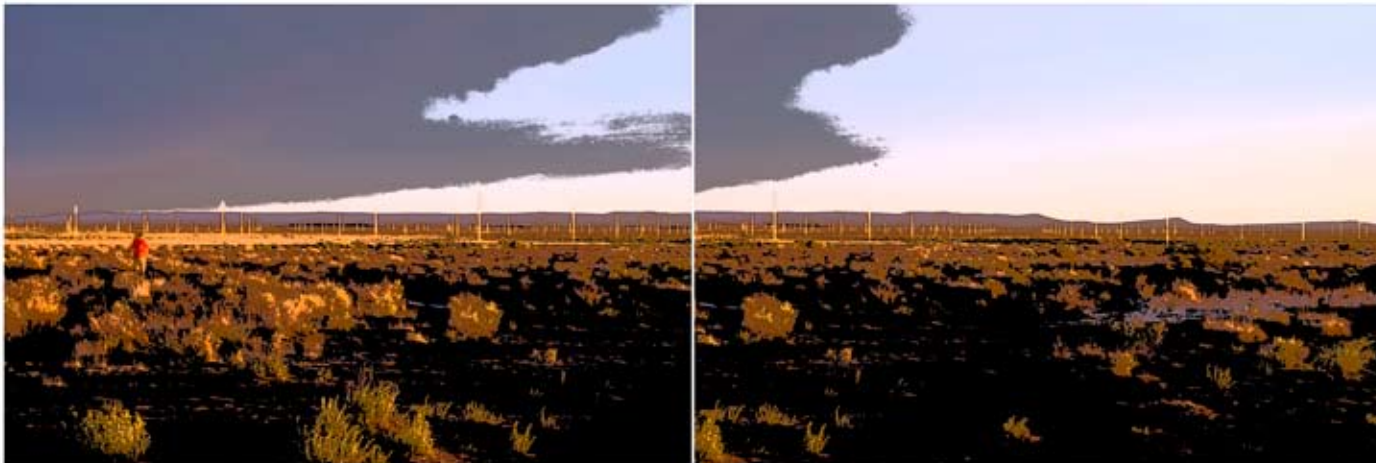
"The plane of the tips would evenly support an imaginary sheet of glass." (1)

"Part of the essential content of the work is the ratio of people to the space: a small number of people to a large amount of space." (1)

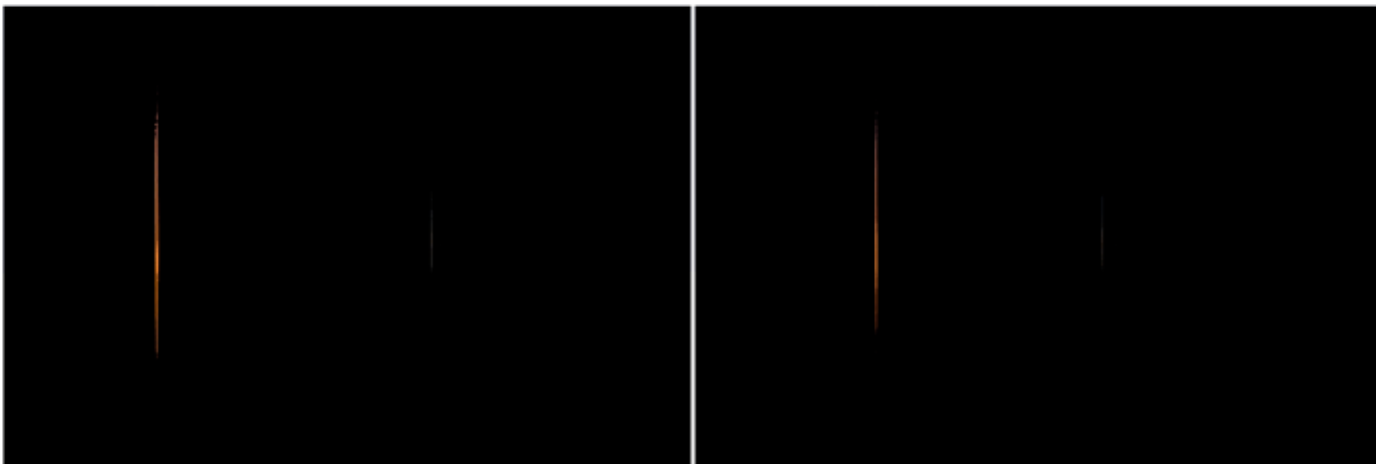
"The sum of the facts does not constitute the work or determine its aesthetics." (1)

"THE INVISIBLE IS REAL "
(1)

"Sometimes in winter, The Lightning Field is seen in light snow." (1)

20.16_Fältet brinner och alla fyra hundra stolpar lyser som facklor.
Daniel går ut på fältet.

21.00_Mörkret faller snabbt.
Jag står ute på fältet och solen har gått ner bakom horisonten.
Stolparna reflekterar det lilla ljuset som är kvar. Allt annat ligger i mörker.
De lyser som om de hade laddats upp under dagen av solens ljus.

06.23_Solen går upp och stolparna glöder i morgonljuset.
06.27_Fyra minuter senare har solen gått i moln och ljuset är blekt.
Stolparnas tydlighet avtar sakta och lite senare ser man endast ett fåtal.
Fältet byter skepnad.

Sun Tunnels
Nancy Holt

Great Basin Desert, Utah, USA

Sun Tunnels

Teknisk info

Namn: Sun Tunnels

Av: Nancy Holt

År: 1973-76

Plats: Lucin, Great Basin Desert, nordvästra Utah, USA

Fyra tunnlar av betong ligger i en öppen krysskonfiguration.

Varje tunnel är 5,5 m lång och har en ytterdiameter på 3 m och innerdiameter på 2 m.

Hela konstellationen har en diagonal på 26 m.

Hålen i tunnelarnas sidor korresponderar med en stjärnbild.

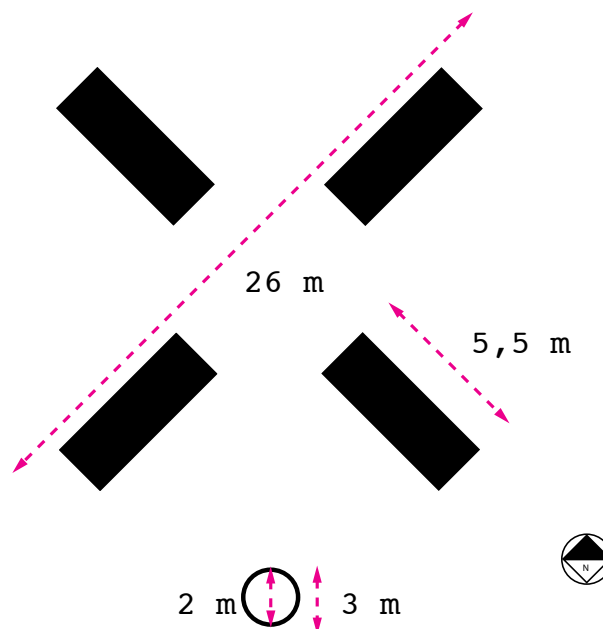
Storleken på hålen varierar mellan 18 och 25 cm.

Tunnelarna är prefabricerade.

Nancy Holt fick två stipendium för att bygga Sun Tunnels. Det räckte till en tredjedel av kostnaderna och hon bekostade resten själv.

Tunnelarna ligger i linje med solens vinkel vid sommar- och vintersolståndet, 21 juni och 21 December. Den indikerar på så sätt solens extrema punkter på horisonten.

(4,7)

Sun Tunnels och jag

Vi lämnade Yosemite National Park i Kalifornien igår kväll och körde in i Nevada. Landskapet blev torrt så fort vi kom ner från bergen. Passerade Mono Lake i mörkret.

Fredrik sover och jag förundras över de små gårdarna som ligger efter vägen. De är fyllda med bildelar och rester av gammalt skräp. Husen ser ut som trailers som när helst kan kopplas till en bil och flyttas. Skräpet på gårdarna talar inte om samma rörlighet. Jag fundera över vilket slags liv man lever här ute.

Landskapet är fantastiskt i Utah och efter de vägar vi åker finns inte många spår av människor förutom vägen och de enstaka gårdarna.

Vägen blir mindre och mindre och till slut kommer vi till den dammiga väg som leder fram till tunnlarna.

Sun Tunnels,
Lucin cutoff,
Utah

Himmelen är täckt av moln och marken har en gråskala med en ton av lila.

Vi ställer bilen en bit ifrån, och promenerar mot platsen, för vi vill göra så litet intrång som möjligt

Landskapet inger en sakral känsla, ungefär som att kliva in i en kyrka och jag känner respekt för rummets storlek och för dess sparsmakade innehåll.

Jag vill inte störa någon och mina sinnen är vakna.

Låga vedartade buskar växer torra och dammiga längs vägen. Det är spår av regn i dammet som täcker det mesta i landskapet. Det är väldigt torrt.

På samma sätt som vid The Lightning Field är detta ett vindens landskap. Det är öppet och tyst. Isolerat. Sprickor och spår efter regn ger marken en textur. Ser spillning efter boskap. Långt borta syns resterna av ett nedbrunnet hus.

Vid solsken är tunnlarna det enda stället att söka skugga.

Nu är det eftermiddag men den mörka himlen gör att den känns som kväll.

De gråa betongrören smälter in i landskapet. Allt är en enda gråskala. Rören ligger på en stor öppen yta och vid horisonten reser sig bergen som en fond bakom installationen. Jag undrar hur långt det är till bergen.

Går runt och studerar tunnlarna från olika vinklar. Nära och långt ifrån. Som enskilda objekt, i par och som grupp. Studerar texturen på betongen. På insidan finns svarta märken, som friktionsspår efter gummi.

"Being part of that kind of landscape and walking on earth that has never been walked on before evokes a sense of being on this planet, rotating in space, in universal time."(5)

"It's land worn down by Lake Bonneville, an ancient lake that gradually receded over thousands of years- The Great Salt Lake is what remains of the original lake today. From my site you can see mountains with horizontal lines where the old lake bit into the rock as it was going down. "(5)

"The mirages are extraordinary; you can see whole mountains hovering over the earth, reflected upside down in the heat. The feeling of timelessness is overwhelming."(5)

Vägen blir mindre och mindre.
 Vägen dit är en mental förberedelse.
 Från den täta staden till det storskaliga isolerade landskapet.

Landskapet är stilla som i en kyrka.
 En liknande känsla som att stå vid havet en vindstilla dag.
 Det storskaliga landskapet skärper sinnena.

17.45_Vi ställde bilen och gick sista biten.
 Att ta bilen enda fram hade brutit spänningen mellan tunnlarna
 Allt var täckt med damm.

Fotograferar tunnlarna i olika vinklar som ett sätt att utforska dem. Studerar den runda formen som helhet och i delar, bergen, den dammiga jorden och dess textur. Vad berättar de för historier? Studerar Fredrik och hur han rör sig runt tunnlarna. Hur människan står i relation till tunnlarna och landskapet. Hur ska man uppleva platsen? Var ifrån ska man läsa historien om Sun tunnels?

Jag mäter storleken med min kropp. Om jag sträcker mig når jag taket och kan nästan ta på sidorna om jag sträcker ut mina armar. Det är i min skala. De skulle kunna vara gjorda av det materialet de står på. En idé om en slags materiell koppling till landskapet de ligger i.

Klättrar upp på ett betongrör och studerar tunnlarna lite från ovan. Norr, söder, öster och väster. Men det tillför inte så mycket mer än en magnifik överblick över

bergen i horisonten i ett 360 graders perspektiv. Jag är i centrum av platån och det känns som om det är lika långt till bergen oavsett åt vilket håll jag tittar. Tunnelarna ser ut som runda ramar eller som kikare utan förstörande glas, som fångar in de viktigaste siktlinjerna i landskapet. Det stora landskapet koncentrerat i fyra punkter.

Jag sitter i en tunnel och studerar landskapet genom öppningen och bergen känns inte så långt borta. De är ju där i slutet av röret. De skiftar i blått nu och i söder börjar solen tränga igenom molntäcket. Det är inte så långt kvar tills solen går ner. Solen ligger i linje med två av tunnlarna. Inte exakt men nära. När man ser rören från sidan är de klumpiga och strandade, men framifrån ligger de i linje med landskapet, som i en flod och med minsta motståndets lag. Tittar man på tunnelarna i linje får man en relation, en skala att förhålla landskapet till. Det är min skala och det kan jag förhålla mig till. De är det enda som sticker upp ur marken förutom bilen och vi som vandrar runt här. Det och bergen där borta.

Man ska inte se dem i grupp, men i par. Det är så de arbetar tror jag. Solen bryter igenom och ljuset kommer in från sidan genom de små hålen i tunnelns sida och blir till lysande punkter som vandrar på tunnelns insida. Man kan se himmelen och bergen genom dem.

Färgerna förändras från grått till mörkblått, från de torra örternas lila toner till betongens guld och den vita marken. Långa skuggor sträcker sig mot horisonten och nu ser jag solen i änden av tunneln.

"When you stand at the center of the work, the tunnels draw your vision into the landscape, opening up the perceived space." (5)

"I wanted to bring the vast space of the dessert back down to human scale. I had no desire to make a megalithic monument." (5)

"By marking the yearly extreme positions of the sun on the horizon, Sun Tunnels indicates the cyclical time of the solar year. The tunnels are aligned with each other and with the angles of the rising and setting of the sun on the days of the solstices, around June 21 and December 21." (5)

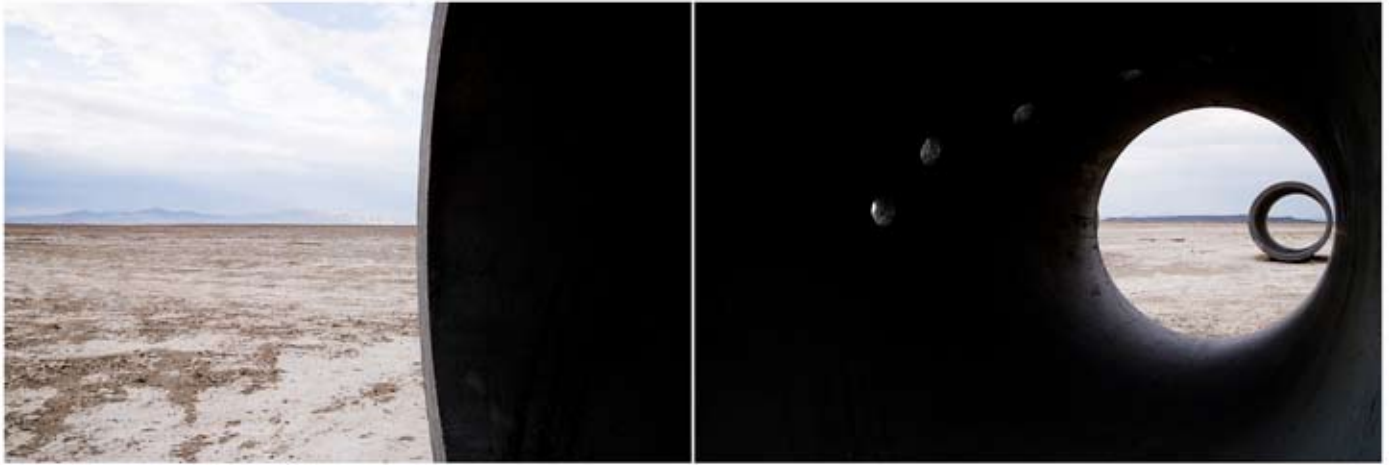
"When you stand at the center of the work, the tunnels draw your vision into the landscape, opening up the perceived space." (5)

"But once you're of the tunnels, the works encloses and surrounds you, and the landscape is framed through the ends of the tunnels and through the star holes." (5)

"The panoramic view of the landscape is too overwhelming to take in without reference points. The view blurs rather than sharpens." (5)

"The material and the colour of the tunnels is the same as the soil in the landscape they are a part of. The inner substance of the concrete- the solidified sand and stone- can be seen on the inside of the holes where the core drill cut through the star holes." (5)

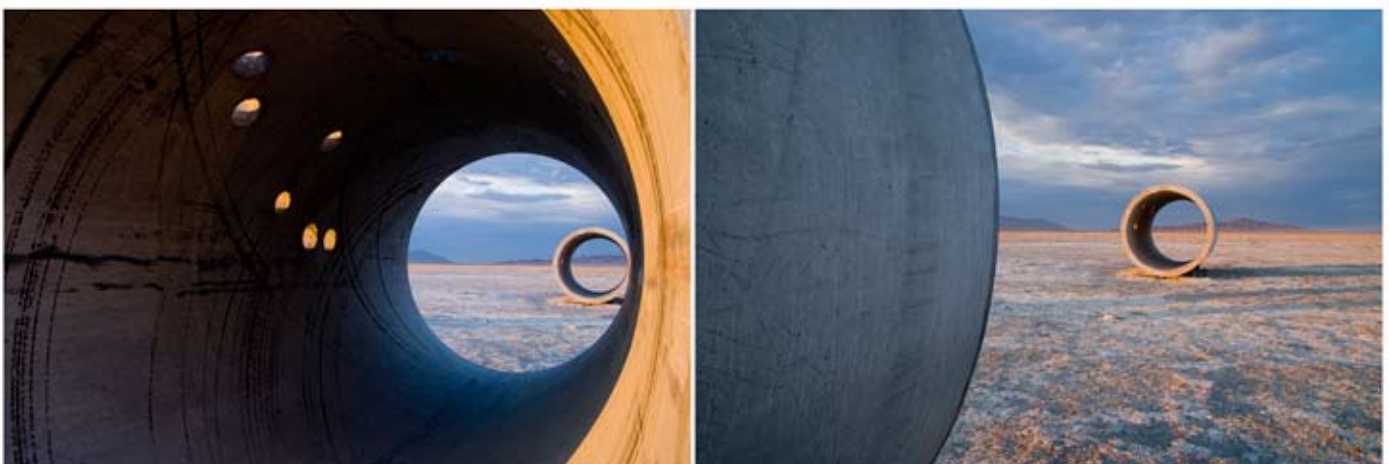
"During the day, the sun, a star among stars, shines through the holes, casting a changing pattern of pointed ellipses and circles of light on the bottom of each tunnel." (5)

I och utanför tunneln.
Tunneln ger skugga under varma dagar.

En gigantisk kikare fångar in bergen.
Tunneln omsluter mig och öppnar upp mot landskapet.
En lek med perceptionen.

Solen lyser igenom de små hålen i tunnelns sida.
Det låga ljuset ger marken en struktur.
En kontrast mellan ljus och skugga.
Tunnelarna ändrar färg i det varma ljuset.

Ena kanten av insidan skimrar i guld och den andra är mörkblå. Ljuset förändras så snabbt. Försöker fånga det på bild. Det sköljer över landskapet och försvinner sen. Långt borta ser jag en smal linje av solljus. Så växer ljuset och sköljer över oss en gång till. När solljuset falnar växer det blå ljuset och allt känns stilla och harmoniskt. Tunnlarna har en ljusare blå ton än bergen. Det blå ljuset övergår hastigt i mörker och vi packar ihop och går till bilen.

"The local people and I differ on one point: if the land isn't suitable for grazing, or if it doesn't have water, or minerals, or shade, or interesting vegetation, the they think it's not much good."
(5)

"So by putting Sun Tunnels in the middle of the desert, I have not put it in the middle of the residents' regular surroundings. The work paradoxically makes available, of focus on, a part of the environment that most people who live nearby wouldn't normally have paid much attention to." (5)

I den blå timmen.
Tunneln och landskapet smälter ihop.
Tunnlarna skulle kunna vara komma från det material den står på.

Solen är på väg ner.
Det låga ljuset skapade långa skuggor från tunnlarna.
Jag gömmer mig i skuggan.

Solen har gått ner och landskapet fått en grå-blå skala.
Kontrasterna är borta och allt framträder skarpt.
Förutom bergen som smälter in i himlen.

Spiral Jetty
Robert Smithson

Lake, Utah, USA

Spiral Jetty

Teknisk info

Teknisk Info

Namn: Spiral Jetty

Av: Robert Smithson

År: April 1970

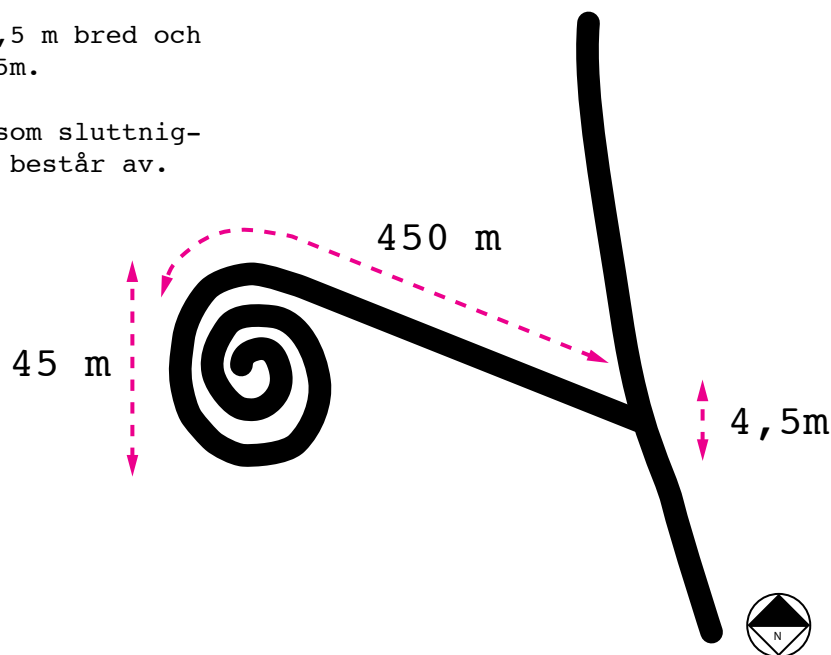
Plats: Rozel Point, Great Salt Lake, Utah, USA

Det tog 3 veckor och mer än 625 arbetstimmar att flytta de 6783 ton material som Spiral Jetty är gjord av. 292 timmar i grävmaskinen.

Spiral Jetty är 450 m lång, 4,5 m bred och spiralen har en diameter på 45m.

Den är gjord av det material som sluttnigen ner till stranden stranden består av. Basalt, kalksten och jord.

(Referenser 3,4,8)

Spiral Jetty och jag

När vi passerar Golden Spike Memorial, börjar skyltningen mot Rozel Point och Spiral Jetty. Här slutar den asfalterade vägen. Vi zick-zackar genom ett torrt gräslandskap med stora gula tuvor på små grusvägar. Jag spanar efter Great Salt Lake.

Några miles före Rozel point är stenarna i vägen stora som handbollar. Det finns flera alternativa vägar sida vid sida och vi kryssar mellan dem på det för stunden bästa alternativet. Det platta gräslandskapet har nu blivit till ett kulligt och stenigt landskap.

Spiral Jetty

Rozel Point, Great Salt Lake, Utah

Framme vid Rozel Point är vi inte ensamma. En familj ska också besöka Spiral Jetty. Vi parkerar bilen på en höjd och nedanför ser jag rester av en gammal struktur. Det liknar en pir som pekar rakt ut i sjön. Vid sidan finns rester av en bryggliknande konstruktion som pekar rakt upp i två rader.

En liten stig leder bort mot Spiral Jetty och vi närmar oss den snett ovanifrån. Den ser så liten ut. Jag ser familjen röra sig runt jettyn på den saltglaserade ytan. Skalan skiftar och nu verkar jettyn stor mot de små människorna.

Jettyn går ut i Great Salt Lake nedanför den höga kullen. Är det för att man ska kunna se den från ovan? Den möter land inte nittiograder utan viker av åt höger när man går ut på den från strandkanten. Den svarta vulkanstenen täcker till stor del slutningen ner till stranden.

Halvmeterhöga buskar i ljusgrönt och grått och torrt gräs kommer upp mellan de svarta stenarna. Det är nästintill tyst här och man hör bara vinden och fåglarna.

Det påminner om ett fruset landskap. Saltet ligger som en skorpa runt hela Spiral Jetty och först längre ut kommer vattenytan fram. Det här måste vara universums mittpunkt. Landskapet dallrar i hettan.

Vattnets färg skiftar från de mörka bergen till den vita saltglaseringen.

Det är en hård miljö med den starka solen som reflekteras i saltet och där den enda

"At that point I was still not sure what shape my work of art would take. I thought of making an island with the help of boats and barges, but in the end I would let the site determine what I would build." (6)

"About one mile north of the oil seeps I selected my site. Irregular beds of limestone dip gently eastward, massive deposits of black basalt are broken over the peninsula, giving the region a shattered appearance. It is one of the few places on the lake where the water comes right up to mainland. " (6)

"I think you have to find a site that is free of scenic meaning. Scenery has too many built-in meanings that relate to stagey isolated views. I prefer views that are expansive, that include everything" (9)

"As I looked at the site, it reverberated out to horizon only to suggest an immobile cyclone while flickering light made the entire landscape appear to quake. A dormant earthquake spread into the fluttering stillness, into a spinning sensation without movement. This site was a rotary that enclosed itself in an immense roundness. From that gyrating space emerged the possibility of the Spiral Jetty. No ideas, no concepts, no systems, no structures, no abstractions could hold themselves together in the actuality of that evidence." (9)

En jetty.

Strax söder om Spiral jetty finns rester av en gammal struktur. Enligt New York Times funderar man på att börja borra efter olja igen i området.(10)

Från håll ser den ut som en tanig svans som sticker ut i Great Salt Lake. Människorna förändrar skalan. Den växer när jag ser hur små de är mot Jettyn.

Jettyn är innesluten i en saltskorpa. Det är otroligt varmt och ljuset reflekteras mot saltet. Det ser ut som en ritual när flickan går från spiralens mittpunkt och in mot där den möter land.

skuggan finns bakom den svarta vulkanstenen som täcker sluttningen ner till stranden. Saltet prasslar som nysnö under mina fötter och om det inte vore för värmen skulle det inte vara svårt att föreställa sig det.

Saltet bildar små öar i vattnet och där ute kan man inte se var himlen börjar och var vattnet slutade. Bakterier färgar saltet rosa. Jag fascineras av det röda vattnet mot det vita saltet.

Vattnet är varmt när det sipprar in i mina skor och de små såren på benen svider av det salta vattnet. Det är grunt och jag undrar hur långt ut man kan gå innan man måste simma.

Söder om Spiral Jetty ser jag Lucin Cut-off som ett streck strax under horisonten. Banvallen till South Pacific Railroad delar Great salt lake i två delar. Nord och syd. Jag ser en flicka som går från Spiral Jettys spets och följer spiralen in tills den möter land. Det ser ut som en slags ritual man ska göra när man är här. Som att gå mot eller med tiden beroende på åt vilket håll man går. Spiral Jetty är som en frusen virvel som slutar med utsikt mot bergen på andra sidan.

Den är otroligt mäktig i sitt möte med stranden. Den smälter ihop med den långa strandremsan som den är gjord av och sträcker sig ut mot horisonten innan den viker av in i en spiral.

I spiralen har jorden tvättats bort och kvar är stenen och saltet som ett slags kitt.

Ljuset har nu övergått i en varmare ton. Senare när solen går i moln framträder materialens textur skarpt och man får en annan upplevelse av platsen. Den är inte lika extrem längre utan mer finstämd. En kontrast mellan den heta eftermiddagen och den svala kvällen.

Landskapet är som allra vackrast när solen just har gått ner och ljuset går mot blått.

Från norr kommer ett oväder in och himlen är mörk. Det blixtrar men bullret är fortfarande svagt.

Vi körde hem i mörkret och framför oss på vägen passerade en flock med vilda hästar.

"The scale of the Spiral Jetty tends to fluctuate depending on where the viewer happens to be. Size determines an object, but scale determines art. A crack in the wall if viewed in terms of scale, not size, could be called Grand Canyon. A room could be made to take on the immensity of the solar system. Scale depends on one's capacity to be conscious of the actualities of perception. When one refuses to release scale from size, one is left with an object or language that appears to be certain. For me scale operates by uncertainty. To be in the scale of the Spiral Jetty is to be out of it."

(6)

"And each cubic salt crystal echoes the Spiral Jetty in terms of the crystal's molecular lattice. Growth in a crystal advances around a dislocation point, in manner of a screw. The Spiral Jetty could be considered one layer within the spiraling crystal lattice, magnified trillions of times."

(9)

" Well, I can't really work in towns. I have to work in the outskirts or in the fringe areas, in the backwater, The real estate too in the towns is too expensive.

So that it's practical, actually, to go out to wasteland areas whether they're natural or manmade and reconvert those into situations. The Salt Lake piece is right near a disused oil drilling operation and the whole northern part of the lake is completely useless.

Im interested in bringing a landscape white low profile up, rather than bringing one with high profile down. The macro aggression that goes into certain earthworks doesn't interest me "

(9)

Great Salt Lake är en av världens största saltsjöar och har en salthalt på mellan 5-27% beroende på vattenståndet. (11)

Den höga salthalten gör marken runt saltsjön svåränvänd. Vattnet har en röd färg av de bakterier som finns i vattnet.(9)

Spiral Jetty smälter ihop med strandkanten.

Mellan 1971 och 2002 var spiral jetty mer eller mindre under vatten men idag är den inbäddad i saltskorpan.(9) Man är rädd för att vattennivån ska höjas igen om man börjar borra efter olja igen i området.(10)

Landskapet är stilla som om tiden vore stannad. Kontrasterna mellan Spiral Jetty och landskapet framträder i det blå ljuset. Det kommer ett oväder i horisonten.

Fyra Samtal

Jag har pratat med fyra landskapsarkitekter om deras tankar om Land Art och landskapsarkitektur.

De landskapsarkitekter jag pratat med är:

Jonas Berglund, Nivå
Anders Morsén, NOD
Thorbjörn Andersson, SWECO
Ceilia Jarlov TEMA

Samtalet med Thorbjörn Andersson är inte med här eftersom det inte hade mina frågor som utgångspunkt, utan handlade mer om Land Art-rörelsen i stort. Intervjun gjordes tillsammans med en annan student som också skriver om Land Art. Samtalet var mycket relevant men eftersom det inte kretsade runt mina frågor så känns det dumt att lyfta samtalet ur sitt sammanhang. Men tankarna det väckte används och diskuteras tillsammans med de andra i diskussionen.

Vad är Land Art för dig?

Jonas_En konstnärlig yttring som är intressant för att den tangerar landskapsarkitekturen.

Det är inte genom konstvetenskapen som jag tycker det är intressant med Land Art, utan senare när jag läste landskapsarkitektur.

Anders_Land art är en konströrelse som uppstod i USA vid en viss tid. För mig personligen är det Robert Smithson, Walter De Maria, Nancy Holt, sen har det sipprat ut och blivit mer osäkert vad man ska kalla för Land Art. Vad man ska ha för nomenklatur och sådär känns osäkert.

Vilka erfarenheter och upplevelser har du av Land Art?

Jonas_Jag har inte varit och tittat på några av de klassiska projekten, jag har sett Richard Serras skulptur i Louisiana. Det är främst genom bilder som jag har kommit i kontakt med Land Art. Upplevelsen av det formade objektet, det storskaliga formade objektet är väldigt viktigt för mig. Jag är alltid väldigt förtjust när den stora formen dyker upp, om det är inlandsisen som nött fram den eller en distinkt form i en landskapsskala, då tycker jag det är underbart helt enkelt. Det är en känsla bara. Det är väl

den romantiska känslan av det sublima, att stå inför något format, och så stort att det nästan blir skrämmande, vackert och lite skrämmande.

Jag tror det handlar om en djupt mänsklig erfarenhet, att känna sig själv i rummet eller landskapet, en förhöjd livskänsla.

Anders_Jag har inte varit och besökt något av de där klassiska anläggningarna så för mig är det en mer teoretisk ingång. Jag har tittat i böcker och sett deras filmer. Det har varit mer en attitydingång. Jag har varit och sett några i Sverige, Arilds Öga och Gunilla Bandolins grejer. Den största upplevelsen för mig är att ämnet har en väldigt stark energi och intresse runt sig, det intresset som uppstått bland landskapsarkitekter och arkitekter. Det är nog den starkaste upplevelsen jag har haft runt det hela, den energin.

Vad i Land Art har intresserat dig?

Jonas_Jag tror inte att jag är jättintresserad av konst egentligen, eller av Land Art, men jag är intresserad av hur man uppfattar och dramatiserar uttrycket i ett landskap. Hur man formar objekt med det storskaliga landskapet som utgångspunkt till exempel.

Anders_Jag intresserar mig för landskapet och hur man kan operera där, att man kan ändra vissa saker och att man ingår i en slags process. Själva attityden är väldigt spännande. Hur man tänker, hur landskapet fungerar och vad landskap är för något har bidragit till synen på vad man kan göra med ett landskap. Att ha en fri roll och skapa sin egen teori kring landskapet. Hela rörelsen spelar i ett väldigt stort spektrum. Som sammantagen yttring, att alla skapar sitt eget medvetna förhållningssätt och gör något utifrån det. Det inspirerar mig. Det är upp till en själv att skaffa ett förhållningssätt i relation till den traditionen.

På vilket sätt har Land Art inspirerat dig i din verksamhet? Ur vilka aspekter?

Jonas_Jag har jobbat med konstnären Hans Peterson under många år och då har vi tillsammans förenat en slags känsla för landskapsrummet och den stora skalan. Hans har förmågan att gestalta objektet, och det har varit väldigt spännande, otroligt utvecklande.

Där har väl Hans och jag möts i en lidelse

eller kärlek till den stora skalan, den gestaltade stora skalan. Det är väl en konkret upplevelse att samarbeta med en konstnär, ett mycket nära samarbete. Att genom rumsanalys eller landskapsanalys försöka hitta eller driva upp ett uttryck på en plats genom att gestalta objektet. Det är ju ett slags Land Art projekt, samtidigt som det alltid varit någon slags nyttoaspekt i det också.

Anders_ För mig har olika textingångar varit en viktig del och det handlar om att skapa text eller en slags historia kring de här platserna eller de här verken. En teoribildning ingår i NOD's inspirations-arsenal. Vi jobbar inte riktigt med den utgångspunkten, utan jobbar med mer publika platser som har tydliga program för människor. Men det är just den attityden till landskapet, att man kan göra ganska mycket med det och ha ett intresse utan att man förstör det.

Cecilia_ Det jag har tagit intryck av är hur konstnärerna arbetat med platsen, storleken och skalan i förhållande till omgivningen. Att man inte varit rädd för skalan. Det amerikanska landskapet är väldigt stort och man har arbetat med just det landskapets skala.

Det kan inspirera utan att man nödvändigtvis behöver göra likadana saker. Jag tror att man kan inspireras av att de vågade ta i och använda sig av stora gester. Sen att man har arbetat med marken.

Det är ju egentligen det mest självklara elementet för oss som är landskapsarkitekter.

Men också att man med små medel har gjort förändringar i landskapet. Förutom att de stora gesterna används landskapen som blickfång och utsiktspunkter. Det har man ju gjort sedan länge i trädgårdskonsten. Engelska landskapsparken och Japanska promenadparken. Reduktionen i representerat material. Att man renodlar. Det är jag väldigt tilltalad av och så skulle jag vilja jobba i många projekt. Men det är inte alltid man kan göra det.

Jag kan tycka att man många gånger använder för mycket material i anläggningar. Då kan man inspireras av att renodla.

Vilka Land Art-projekt har inspirerat/influerat dig?

Jonas_ Vad det gäller inspiration så handlar det nog mer om skalor, hur vi som landskapsarkitekter hanterar den stora skalan, stora rum, stora enheter och terrängformer som vi försöker förstå rums-

ligt och formmässigt. Jag tänker mig att det finns en slumpmässig, intuitiv Land Art, som man kan stöta på då och då som är ganska intressant. Funktioner som är omedvetet gestaltade men som har konstnärliga och Land Art dimensioner. Som långbryggan i Rättvik, jag tycker den är Land Art, som en gigantisk gest i ett landskapsrum som ger den här långa vandrigen ut till ön, både själva rörelsen och att komma ut till den här ångbåtsbryggan ger en väldigt stark upplevelse av det här landskapsrummet. Det storskaliga landskapsrummet.

Anders_ Smithsons texter, och de filmer jag sett, "Spiral Jetty" och "Swamp". Rosalinda Krauss med sin "Skulpturer i det utvidgade fältet", "Tour of the monuments i New Jersey" av Smithson. Att vända på steken och att upphöja vissa objekt till monument som inte är det blir en slags kritik av vad ett monument är och vad ett värde i landskapet är. Vad är konst och vad är inte. Vandrigen att upptäcka saker i ett landskap och se ett värde i saker som tillsynes inte har något värde från början. En blick på landskapet som det representerar och en slags närvarokänsla som har lite Rock and roll feeling. Som en bra rocklåt, att få följa den här personens blick och intensitet samtidigt som man kan göra det till sitt eget. En intressant följeslagare, en personlig nerv samtidigt som den är ganska allmängiltigt och teoretisk. Den kombinationen tycker jag om, teorin och närvaron.

Har du använt/förvaltat liknande idéer i projekt?

Jonas_ Bureplatsen är en sammansatt upplevelse men behöver nog lite tid att mogna. De här bilderna står ju väldigt mycket för känslan i att hitta en nod i ett landskap, att dramatisera vandrigen genom landskapet fram till den punkt där landskapet uppenbarar sig på sitt mest fulländade sätt. Sen finns det någonting teatralt och väldigt romantiskt i Bure som jag är väldigt förtjust i. På ett väldigt enkelt sätt. Det är på något sätt en förhöjd livskänsla. Om det nu funkar för alla det vet inte jag, men för mig funkar det.

Hans Peterson har stått för förfiningen av det skulpturala objektet, eftersom det är hans kompetens och specialområde. Jag har stått för själva landskapsanalysen. I min fantasi så kan alla människor

uppfatta de där fokalpunkterna, det finns mer eller mindre analytiskt. Man kan hitta platser i landskapet som koncentrerar upplevelsen. Jag tror att alla kan känna det. Det handlar om att vara människa. Jag har en liten fantasi att det finns fokalpunkter både i stadslandskap och naturlandskap.

Anders_

Klimatparken är ett liknande projekt med en stor landskapsform. Den skulle kunna ha en sån attityd i den skalan. Det finns några sådana projekt där vi har skulpterat landskapet och har en slags teori kring hur det där fungerar.

Cecilia_ Det jag tagit med mig från Land Art och som jag försöker jobba med är reduktionen av material, att jobba med marken, att försöka greppa skalan och att ta stora grepp. Det vill jag ska hänga med i projekt, men det gör det kanske inte alltid. När jag pluggade på konstakademin i Köpenhamn gjorde jag ett projekt som helt var influerat av Land Art. En strandpark där jag jobbade med en jordform, en vågrörelse. Det var en bild på ett konstverk som fick mig att känna wow, det är sådär jag vill jobba. En bild som fick mig att jobba i en viss riktning. Det är en slags applikation, den har direkt inspirerat mig.

Känner du till några nutida projekt där du ser kopplingar till Land Art?

Jonas_ Vägprojekten i Norge gör mig glad för det är verkligen precis på det här sättet att det finns platser som är uppbyggda runt en slags kulturell kontext. Genom att "åk hit så ska du få se något som folk tittat på i 200 år", som man byggt upp en myt runt, eller hittat platser som har den här kvalitén. Att man hela tiden jobbar med väldigt enkla tillägg. Man tillgängliggör både fysiskt, upplevelsemässigt, arkitektoniskt och är inte rädd för att förstärka. Jag tänker att det är det där tillägget eller förstärkningen som är en nyckel till upplevelsen eller som förhöjer den.

Cecilia_ Gunilla Bandolin är ju en som jobbar Land Art relaterat tycker jag. Jag tittade på en av hennes projekt i Brooklyn, Socrates Sculpturepark som ligger nära Isamu Noguchi museet utanför New York.

Ser du några kopplingar/beröringspunkter mellan Land Art och landskapsarkitektur?

Jonas_Rum, skala, känsla. En grundläggande definition av landskapsarkitektur. Land Art är landskapsarkitektur för att det går ner till en grundläggande definition av vad landskap är, det är ett urskiljbart parti i en stor skala, topografi och vegetation där man lyfter ner ett objekt och då blir det ett starkt landskap. En stark magkänsla. En fysisk och inte en intellektuell upplevelse av landskapet. Det är landskapsrummet i olika skalor som vi relaterar till, dramatiserar, förstärker, objektifierar eller visar upp och förhåller oss till på något sätt. Det är väl det som är landskapsarkitektur.

Anders_ Teorin kring vad ett landskap är, både teorin och en slags blick. Förhållandet till landskapets historia och utveckling och de processer som pågår i ett landskap är en stor beröringspunkt. I den processen, hur man går in och gör något i det landskapet, ett tillägg eller ändrar någon process och hur det kan fortsätta. Det är en attityd som kan likna väldigt mycket vad vi håller på med. Hur man kan göra det på ett intressant och verksamt sätt. Att ha en slags hållning och intensitet i det arbetet. Men också att visa på att landskapet självt har så många kvalitéer. En ingång till det landskapet via de här internationerna som man gör, där finns också en slags beröringspunkt. Att man inte behöver göra allt, att det alltid finns något i landskapet redan innan. Hur mycket behöver man göra? Ta bort allt eller göra ett litet tillägg som kan framkalla resten av landskapet. Det är ju en beröringspunkt. Något som vi inte har pratat så mycket om är ju förhållandet till jorden och till himlen, väldigt existentiella värden. Det finns en väldigt existentiell dimension i Land Art som påvisar de här väldigt basala värden, en slags kontakt med jorden och med himlen. Vissa av de här verken sysslar med naturkrafterna på olika sätt och påvisar och gör dem närvarande. Men också själva materialiteten i de här landskapen. Berg, stenar, löv och träbitar. Att använda landskapet både som morfologi och material. Man kan skapa det här kulturella djupet i landskapet utan att förstöra det naturliga eller landskapsliga värdena. Till det skapa ett ytterligare kulturellt djup. Att kunna attrahera människor och framtida landskapet är beröringspunkter.

Cecilia_ Det jag första jag tänker på är det som de bankade in i huvudet på oss i början på utbildningen är Genius Loci, platsens själ. Det är något som man vill i landskapsarkitekturen, att man ska jobba platsspecifikt. Det är det som Land Art konstnärerna har jobbat med. De har jobbat väldigt platsspecifikt till skillnad från annan konst där man gör ett objekt som kan ställas där, men som lika gärna kan säljas och ställas där. Det platsspecifika är en beröringspunkt.

Det jag tycker är den stora skillnaden mellan Land Art och landskapsarkitektur är ju att vi jobbar med funktionen. Land Art behöver inte ha någon som helst funktion, Medan allt vi gör måste ha en funktion mer eller mindre. Det tycker jag är den största skillnaden. Vi är inte fria på samma sätt och vi ska inte vara fria för våra saker ska användas. Ett konstverk behöver inte användas även om jag går och tittar på det så har det inte samma krav på funktion.

För mig handlar landskapsarkitekturen om funktionen och att skapa rum. Där funktionen kommer in. Det är något vi lever i och ska fungera i ett samhälle. Sen kan man ju bryta loss en viss del. Men det finns ju alltid regler som styr hur det utformas, tillgänglighet osv. Men sen kan man ju vara fri i vissa delar som färg och form till en viss gräns. Det låter kanske lite krasst men jag tror att det är en stor del att få in en funktion i det vi gör.

Har Land Art haft någon påverkan på landskapsarkitekturen i stort?

Anders_ Ett exempel är "Skulpturen i det utvidgade fältet" som är en sån text som påverkar och har påverkat mycket. Inte bara hur man ser på skulptur och landskap utan också hur man ser på discipliner över huvudet taget. När jag har jobbat med konstnärer beskrivit vad jag håller på med så brukar jag säga landskapsarkitekturen i det utvidgade fältet. Man expanderar fältet och går ifrån en traditionell syn på vad skulptur är och gör och något helt nytt. Man ger sig på ett sätt in i ett annat område som kanske inte bara är skulptur utan något annat också. Det gränsöverskridandet tror jag också har varit viktigt för oss, att inte känna vad man borde hålla på med, att verka över ett större svär eller område. Sen kommer det alltid någon utifrån och försöker kategorisera och tror att vi håller på med en viss sak ändå efteråt. Det är intressant vad en kategori är och vad man får göra och vad man får hålla på med, och på vilka

grunder man gör det.

Jag tror att den tiden och Land Art öppnade upp det fältet. Det är en bra beskrivning, Skulpturer i det utvidgade fältet, att man tar sig an ett större fält och inte bryr sig om vad kategorierna är och betyder. Man kanske gör det delvis omedvetet, det blir ju en slags efteranalys. Det är en spännande analys hur det där sker.

Där tror jag kanske att Land Art har sin största verkan, att landskapsarkitekter får en slags egen råg i ryggen, att det finns en stark, tuff och spännande konstart som sysslar just med landskap på ett intressant sätt. Ett slags självförtroende tror jag, som utan Land Art skulle fattas till viss del i landskapsarkitekturen. Michel Desvignes menade att det fanns landskapskonst innan Land Art men att folk hade glömt bort det. Det visar att Land Art har en väldigt stark ställning, som en slags vattendelare för landskapsarkitektens identifikation. Inte för alla men många.

Cecilia_ Jag kan tycka att det kanske har kanaliserats av tex. Isamu Noguchi, Marta Schwartz eller Peter Walker har inspirerats och sen tittar vi på dem och inspireras. Jag skulle inte kalla det Peter Walker gör för Land Art men jag kan förstå att han kan ha varit inspirerad av det i sina arbeten. Annars vet jag inte om det haft någon påverkan i stort. Jag tror det har inspirerat åt båda hållen. Land Art har kollat på landskapsarkitekturen och tvärt om. Kanske mer för en liten grupp och mer konceptuellt. Att man försöker vara tydlig, enkel och renodlar en idé.

Diskussion

Land Art.

Att använda Land Art som ett beskrivande namn för de konstnärliga idéer som finns bakom projekten är besvärligt. De konstnärer jag har studerat har skapat sin egen ingång till ämnet vilket gör att Land Art blir svårt att använda för att beskriva projekt. Det passar bättre för att samla en kulturyttring. Konstnärerna har gemensamt att de expanderade sitt fält och skaffade sig ett eget förhållningssätt. Jag kan inte påstå att jag förstår begreppet Land Art helt. Så fort man börjar använda begreppet för att beskriva en egenskap så trasslar man in sig. Men jag har använt Land Art för att namnet känns inkluderande, men har inte haft som motiv att reda ut just det begreppet närmare. På svenska kanske man skulle kunna översätta det till landskapskonst. Det är lika enkelt och inkluderande som Land Art men på vårt eget språk. Jag har valt att inte göra det för att inte öka på den redan rådande problematiken med benämningen Land Art. För mig känns det intressantare att titta på vilka egenskaper ett enskilt projekt har. Utforska ämnet genom att studera projekt för projekt och se på konstnärens ingång till landskapet. Det finns också en mängd likheter hur de har närmat sig och förhåller sig till landskapet men också olikheter. Det kan man se i de projekten jag tittat på. Det sträcker sig från enkla tillägg med en poetisk känsla till mer brutala modulering av landskapet.

Land Art och upplevelsen.

Under den sista delen av det här projektet började jag med en slags närvaromeditation. Man lyssnar och känner hur andningen påverkar kroppen, de små förnimmelserna i kroppen. Samtidigt försöker man bromsa flödet av tankar som hela tiden kommer. Jag tänker att det finns likheter med Land Art. Stadens dilemma är, på ett sätt, att det kommer fler intryck än vad man klarar av. När jag samtalade med Jonas Berglund om Land Art-projekt som inspirerat honom så tog han upp platser som var till stor del naturligt skapade. Han pratade om tallhedar, björkskogar, Vadstenaslätten, Vättern och långbryggan i Rättvik. Det var en intressant tanke, dels för att jag varit inne på den själv men också för att

man närmar sig kärnan i upplevelsen av Land Art. Den sublima upplevelsen av landskapet. Jag tror att det finns saker som talar till alla människor och skalan är en viktig del i det. Den lilla människan i det storskaliga landskapet. På ett sätt en existentiell upplevelse.

Jag stötte på det fenomenet många gånger under min resa i USA. Första stoppet var New York och skyskraporna på Manhattan, senare slätterna i Texas med de knivskarpa horisonterna, Gran Canyon i solnedgång och de olika Land Art-projekten förstås.

När jag var vid Skogskyrkogården häromdagen fick jag en liknande känsla.

Andra exempel är att stå vid havet, att se en solnedgång eller att stå på en fjälltopp.

Land Art handlar mycket om att vara närvarande i ett storskaligt landskap där resan till platsen och kontrasten till staden är en nyckel till upplevelsen. Då blir det också en mental resa.

Det tillagda objektet blir en fokuspunkt i landskapet och en anledning att resa dit.

Flera av projekten har också en stark koppling till tiden. Med att närvaro av sinnena se förändringar i landskapets nyanser. Det subtila i landskapet.

Det är där jag hittat min energi och mitt intresse för Land Art.

Land Art och landskapsarkitektur.

Land Art utvidgar bilden av vad ett landskap är och vad man kan göra med det. Konstnärerna hade en ganska fri attityd till landskapet och den disciplin som de verkade inom.

Deras projekt relaterar också till landets historia och utveckling och de processer som pågår i ett landskap. De visar på en kulturell attityd som jag tycker är intressant.

Min uppfattning är att sättet på vilka Land Art-konstnärerna utvidgade sitt fält har bidragit mycket till dagens landskapsarkitektur.

Genom de stora greppen, det konceptuella tänkandet och att man kan skapa sin egen uppfattning om landskapet och det fält man verkar inom har Land Art-rörelsen påverkat landskapsarkitekturen.

Gränserna för de olika disciplinerna blir otydligare.

Det är viktigt att vi skapar våra egna teorier kring vad ett landskap är och att vi tänjer på gränserna. Det är upp till oss själva att skaffa ett förhållningssätt till landskapet, som Anders Morsén sa.

Landskapsarkitekturen kan lära sig och har

lärt sig mycket av Land Art rörelsen. Alla de landskapsarkitekter som jag samtalat med samarbetar med konstnärer. Genom samarbeten med andra discipliner utforskar man sin egen disciplin och sitt ämne samtidigt som jag tror att resultatet också blir intressantare.

En annan viktig del är betydelsen av närvaro. Att uppleva ett landskap kräver en mental närvaro och Land Art tar ofta hänsyn till det. The Lightning Field handlar till exempel om att vara på en plats under ett helt dygn. De små skiftningarna i ljuset kräver uppmärksamhet. Det är subtilt och poetiskt. Det ligger närmare, det har en mindre skala än landskapsskalan. Intimitet.

Det finns naturligtvis landskapsarkitekter som arbetar med en poetiska detaljering, men mycket saknar den närvaron. Landskapsarkitektur som inte relaterar till sin omgivning blir ofta platt och nyanslös. Land Art inspirerar också i den stora landskapsskalan genom de små tilläggen som skapar spänning i landskapet. Det är en slags minimalism.

Land Art inspirerar mig som landskapsarkitekt på så många olika nivåer. Det är framförallt sättet att tänja på gränserna för vad konst är och att hitta en egen ingång till ämnet som har påverkat mig.

Om dagens landskapsarkitekter på ett direkt sätt har inspirerats av Land Art eller om det gått via personer som Peter Walker, Martha Schwartz eller Michel Desvigne, är svårt att säga. Men genom de samtal jag haft har jag fått uppfattningen att Land Art också har tagit sig in i landskapsarkitekturen genom alla de landskapsarkitekter som någon gång har sett bilder, eller på annat sätt kommit i kontakt med Land Art-rörelsens smittande energi.

Det har jag sett hos Cissi, Jonas, Thorbjörn och Anders.

Den stora skillnaden mellan Land Art och landskapsarkitektur är funktionen och den sociala aspekten. Jag tror inte att Land Art-konstnärerna hade någon av de aspekterna som ett primärt syfte.

Däremot tror jag att de personer som besöker de här projekten idag har gett platserna en funktion.

Spiral Jetty besöktes av en familj när vi var där och Sun Tunnels skulle också kunna fungera som ett utflyktsmål. Men så har det inte alltid varit. När Cecilia Jarlov var vid Spiral Jetty för snart tjugo år sedan satt det massor av skyltar efter vägen som sa "keep out". Nu var skyltarna utbytta mot pilar som visade vägen mot Spiral Jetty.

Jag har också läst att Nancy Holt har ett "summer solstice camp" i slutet av juni vid Sun Tunnels, dit människor kommer för att titta på solen. På ett sätt ett socialt event.

Jag kommer åka tillbaka till The Lightning Field, Sun Tunnels och Spiral Jetty. Samma sak sa Cecilia. Det tycker jag visar på att de här projekten fungerar inte bara på bild utan att det också berör människor. Landskapsarkitekter kan skapa Land Art inspirerade platser. Men det finns ingen poäng i att kalla det för Land Art. Landskapsarkitektur med en nära koppling till det omgivande landskapet och ett kulturellt djup ligger väldigt nära. Om man inspireras av Land Art och lägger till den funktionella och sociala aspekten tror jag att man tar ett steg vidare. Det gäller både i och utanför staden.

Att studera Land Art-rörelsen har varit mitt sätt att hitta en ingång och ett intresse för landskapet. Där har energin i att utforska min egen disciplin och hitta mitt eget förhållningssätt till landskapet varit viktiga faktorer.

Mitt intresse för Land Art startade med en nyfikenhet för det subtila i landskapet. Nu har det vuxit till att handla om hur man ser på landskapet och den sublima upplevelsen av det. Det subtila är bara en liten del i det.

Slutsats

Land Art och Landskap

Land Art och Landskapsarkitekturen.

Land Art rörelsen har en inneboende frihet och energi. Konstnärerna expanderade det egna fältet och hittade sin personliga ingång till landskapet. Vad ett landskap är och hur man kan bete sig där förändrades.

De projekt som jag besökte hade en spänning och en närvaro i landskapet. En spänning mellan det subtila, tidsbundna och det storskaliga landskapet.

Land Art är en existentiell och sublim upplevelse.

Själva resan till de isolerade platserna är en viktig del i upplevelsen eftersom den skapar en spänning mellan den vibrerande staden och det isolerade landskapet.

Land Art handlar om det storskaliga isolerade landskapet, skulpturen och människan. Skalan, tiden och det subtila i landskapet är viktiga faktorer. Skulpturen blir en anledning att åka dit och den blir en fokuspunkt i landskapet.

Landskapsarkitektur och Land Art arbetar båda med landskapets element och skala, men förhåller sig till landskapet på olika sätt.

Landskapsarkitekturen har oftast en social och funktionell aspekt. Det handlar om möten mellan människor.

Genom att skapa närvaro och relation till omgivande landskap blir landskapsarkitekturen mer nyansrik och får ett kulturellt djup.

För en landskapsarkitekt finns det saker att lära sig från Land Art. Framförallt hur konstnärerna utvidgade sin egen disciplin och hittade en personlig ingång till hur de skulle förhålla sig till landskapet. Men också konstnärernas nyfikenhet att utforska landskapet.

Som kontrast behövs en landskapsarkitektur som skapar närvaro, upplevelser med kroppens sinnen. Mycket i staden ropar på vår uppmärksamhet och det påverkar oss på ett negativt sätt.

Landskapsarkitekter kan skapa Land Art-inspirerade platser som har en nära koppling till det omgivande landskapet och som har ett kulturellt djup. Tillför man en social dimension så lyfter man platsen till en ny nivå.

Det är viktigt att utforska landskapsarkitekturens gränser och hitta sin egen ingång till det landskap man jobbar i.

Referenslitteratur

2. Tiberghien, Gilles A, Land Art, Paris 1995
3. Beardsley, John, Earthworks and beyond, Fourth edition, 2006, Abbeville press, NY
4. Kastner, Jeffrey, Wallis, Brian, Land and environmental art, Phaidon press inc. 2005, NY
6. Smithson Robert, Spiral Jetty, The collected writings , University of California press, 1996
9. Smithson Robert, Spiral Jetty, Dia Art Foundation, University of California press. 2005

Tidsskrifter

1. De Maria Walter, The Lightning Field, Artforum nr 18 New york, April 1980, sid 51-59
5. Holt Nancy, Sun Tunnels, Artforum nr 15 New York, April 1977, sid 32-37

Internet

7. http://www.clui.org/clui_4_1/ludb/sites/UT3126.html
8. <http://www.robertsmithson.com>
10. <http://www.spiraljetty.org/>
11. http://en.wikipedia.org/wiki/Great_Salt_Lake

Annan litteratur

- Boettger, Suzaan, Earthworks, Art and the landscape of the sixties, University of California, 2002
- Galofaro, Luca, Artscapes, Art as an approach to contemporary landscape, Barcelona 2007
- Gursky, Andreas, Arbeten 80-08, Moderna museet, Stockholm 2008
- Krauss, Rosalind, Skulptur i det utvidgade fältet, Skriftserien Kairos nr 3, Från 60-tal till cyberspace, Kungl. Konsthögskolan.

Samtal.

- Jonas Berglund, Nivå Stockholm
Anders Morsén, NOD Stockholm
Thorbjörn Andersson, SWECO Stockholm
Cecilia Jarlöv, TEMA Uppsala